

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 26. De quibusdam Ioannis Darii virtutibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

CAPUT
XXIV.
De rebus in
Tucumania
gestis.

1633.
Didaci Ri-
biri mori.
Andreas
Foransea
moritur.

Salense Col-
legium elu-
vione de-
struitur.

CAPUT
XXV.
Joannis Da-
rii ortus, e-
ducatio, &
officia.

Patria.
Studia litte-
rarum.

Doctrinatus.

Vocatio ad
Religionem.

Missa ad In-
dos.

CAPUT
XXVI.
De quibus-
dam Joan-
nis Darii
virtutibus.

CORDUBÆ Tucumanorum fatis concessit Didacus Ribeirus Lusitanus Sa-
cerdos, ante undecim annos in Societatem coopertus, religiosâ vitâ, animi
demissione, morum candore, & aliis virtutibus præ cæteris (nam quis singulos
laudet) memorandus. Boni-æris Collegium luxit Andream Jordanum, in reg-
no Neapolitano Zitirolæ natum: hunc portum tres & viginti annos continuato
labore religiosè adjuvit. Moriens dæmone instigante animi diffidentis, & pænè
de Dei bonitate desperantis, motus ad eò turbulentos sensit, ut pænè de æterna
ejus salute conclamarum videretur. Quos motus excepit lux cælestis menti ejus
ad eò suaviter & patenter immissa, vix ut dubitaretur post tenebras visurum lucem
æternam. Salense Collegium templumque fluminis exundatio penitus diruit:
Socii in lætulis ad quietem se compoluerant, quando eluvionem sensere, quorum
prima cura fuit Venerabile Sacramentum in tutum recipiendi: quo peracto, supra
culmen templi corpora rutaturi conscendêre, unde ruinæ metu in subiectas arbo-
res se demittentes, ægrè mortem evasere: vix enim transilierant, cum templum
exundatione disturbatum, & paulò post domus, salvâ supellectile, eversa est.
Socii liberalitate & benevolentia magistratûs translati in aliam domum, ejus partem
in formam ædis sacræ adaptavêre. Excursionibus per Tucumaniam fructu & labore
aliâs relato factas, non est cur sigillatim singulis annis cum tædio referam.

IN Esterensi Tucumania urbe principe valdè flebilis fuit mors Joannis Darii,
inter prima hujus Provinciae decora numerandi, & jure merito Societatis he-
roibus ab Nierembergio additi. Natus is Altavilla Neapolitani regni, in primaria
planè domo. Parentum curâ pueritiam adolescentiamque pietate & studio litte-
rarum, partim Neapoli, partim Salerni excoluit; ubi supremum in utroque jurè
Doctôris gradum indeptus, juri dicendo se addixit; sed quòd clientem suum è li-
quidissimo jure dolosus judex deturbasset, averfatus periculose artis technas Soda-
litio Virginis MARIE, sub Petro Antonio Spinello Neapoli, tum Societati JESU
Romæ, anno ætatis vigesimo-quinto se mancipavit. Exacto Religionis tyrocinio,
subministrum in domo professa, tum successivè in seminariis Græcorum, Germa-
norum, & Nobilium, ministrum egit. Inde clarescere viri virtus, expetique pro
altioribus ministeriis cœpit. Sed Darius sensit se ab Summo Numine pro ambienda
India sollicitari; nam cum JESUM suum in Eucharistia adoraret, rogans ut se diri-
geret per vias rectas, indicaretque, num verè ad Indos vocaretur, audit loquentem
intus JESUM in hunc planè sensum: *O, Dari, si in Indias navigas, multa te manent
crucis.* Quâ voce auditâ, sensit se Crucis desiderio totum inflammari. Quare nihil
de oraculo dubitans, ad Claudium Aquavivam Generalem pergit, à quo subsidiariis
Sociis in Peruviam navigaturis (nam Procurator Peruanus in itinere obierat) præ-
ficitur. Abeunti Clemens Octavus benè apprecatus, nominatim Indorum animas
ei commendavit: quæ vox Summi Pontificis totâ vitâ ipsi valuit ad renovandum in
Indiis laboribus fervorem; aïens, non torpere debere in eo munere, quod Supre-
mum Numen, per suum in terris Vicarium, commendaverat. In Indica naviga-
tione à Confessionibus fuit Cusquensi Episcopo, asserere solito, nullum se hominem
aliquando reperisse cordi suo magis conformem. Julide in Peruvia per annum com-
moratus Aimarram linguam didicit, exercuitque, donec ab Joanne Sebastiano Pro-
vinciali, cui carus fuit, in Tucumaniam sub finem præteriti sæculi mitteretur. Cor-
dubensem domum, Provinciae deinde caput, primus rexit. Calchaquinam vallem,
positâ sede, primus occupavit. Sancti Michaelis, Esterensis & Riocensis Colle-
giorum fundamenta jecit. Reliquam vitam aliis sedibus regendis, Apostolicis ex-
cursionibus, & cæteris nostræ Religionis exercitationibus utilissimè posuit. Exem-
pla virtutum, quibus omnes vitæ periodos asperfit, pauca ex multis divisim tradam.

PER quadraginta annos nullâ nocte supra tres horas dormivit, residuum tem-
poris orationi tribuebat. Ad arcendum somnum pro cœnula carnem nun-
quam gustavit. Ab serotino domesticorum colloquio perpetuò abstinuit, quò diu-
tius cum Superis conversaretur. Christi pro nobis passi doloribus, Virginis

MARIE

MARIÆ prærogativis, Angeli Custodis favoribus, D. Ignatii, & aliorum Sanctorum virtutibus contemplandis, singulorum dierum intervalla distinxerat, haustam inde cœlestem lucem ad dirigendas ex Dei voluntate exercitationes utiliter reflectens. Aiebat, cogitationes illustrationesque divinitus immixtas perpetuâ incubatione fovendas, ne improles evaderent, comparatione sumptâ ab gallinis; pullos suos non excludentibus, si interruptâ incubatione ova refrigerescere linant. Id idem explicabat exemplo eorum, qui manfos cibos diu concoquunt, & aliorum, qui digestionem necessaria tempora prævertentes, insalubres escas identidem deglutiunt: afferebat enim, non tam multipliciter ciborum, quàm eorundem ruminacionem esse salubrem. Quadragesimali aut Jubilæorum tempore, dum alii Socii ob concursum pœnitentium, aut frequentiam habendarum concionum, tempora exercitiorum spiritualium decurtant, ipse è contra de somno aliquid decerpens aliquantò plus orationi vacabat, alimenta pro pœnitentibus & auditoribus ab summo Numine petens: aiebat enim nutricem, quò plures lactat infantes, eò abundantiori cibo indigere, ne tenuitate victûs lac deficiat. Quomodo, inquit, erubescit cor meum verbum bonum, si ex mensâ Dei parcè comedam? Si quis de prolixitate in faciendo Sacro conquerebatur, hâc fermè ratione compecebat. Si, inquit, tu me mediatorem inter te & Prætorem in gravi negotio constituisses, profectò non quereretur, quòd prolixè rem tuam agerem; cur ergo querulus es, dum apud Deum idem facio? Si quid audiret frivoli ab nostris, aut aliis narrati, cum hac voce imponebat silentium: Frater mi, quid hoc ad salutem? Amore Dei inflammatus ex qualibet re cœlestis pabuli buccellam excerpbat. Dum lavabat manus, animi puritatem desiderabat: si fluentes rivus cerneret, se existimans exclamabat: Ah, cur eodem impetu anima mea non currit ad Dominum! Potofinum montem aliquando cernens, & tot mortalium curas in eo eviscerando intentas: O stultæ, inquit, & inanes hominum curæ, Christum, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ Dei, perituræ glebæ, infinitis propè laboribus & periculis acquirendæ postponentium! Conscientiam suarum moderatoribus narrare solebat immisiones cœlestes menti suæ illapsas, comparari posse cum copiosa pluvia agros inebriante, unde spontaneæ lacrymæ, & jaculorum ad instar in cœlum evibratæ precatiunculæ. Libellum repleverat illustrationibus Divinis, quas in Exhomologeteriis cœlitus exceperat. Ad fovendum amorem Divinum corpus suum, tanquam hostem, afflictabat. Per quadraginta annos linteaminibus ad cubandum nunquàm est usus. Brevisimum somnum super asserem nudum carpebat; flagellationem, & asperum cilicium, nullo die omisit. Romæ tribus in sedibus ministrum agens, noctu diuque ad infimas usque servulorum sordes devolvebatur. Hispali tempus navigationis præstolans, ea dedit in triremibus, angiportibus, & nosocomiis, ferventis operarii exempla, ut Socios omnes fatigaret, & domus profectæ Præpositus egerit de eo retinendo, spondens, si annueret, rem se cum Generali tranfacturam. In Indiis præter Aimarram linguam, Quichoam etiam & Kakensem calluit, incredibili Indorum emolumento. Per totam Tucumaniam pauperum pater ferebatur, mancipium Indorum se ubique profitebatur. Quamdiu Rectorem egit, nulli unquam stipem negavit. Privato, ex Majorum facultate, nunquàm ipsi defuit, quod daret. Saccos aut corbes in cubiculo patenti habebat, quos locupletiores cives panibus, aut aliis rebus replebant, ipsius manibus distribuendis. Si quandoque contingeret saccos suos, aut corbes vacuari, suam Crucem portatilem his imponebat, fidenter dicens, Crucem cibos allaturam: nec unquam confidentia inanis fuit, nam mox aderant, qui vacuos farcirent. In summa annonæ caritate, cum ditissimos cives fames etiam afflicteret, & Joannes Darius omnis generis homines ex suis corbis & saccis aleret, numquam tamen evacuati sunt. Ex omni Tucumania, & Peruvia ipsa, pecuniæ largiendæ submittebantur ab divitibus hominibus, eleëmofynas suas tanti viri manibus sanctificari volentibus. Dicere solitabat, ei nihil deesse posse quòd daret, qui liberalis esset, & Deo fideret. Quando post exactum confessionibus audiendis integrum diem nihil domi suppeteret, quòd ori admovent, Patrem suum cœlestem compellabat his verbis. Pater mi, hodie tibi servivi, tuarum partium nunc est,

*Sanctos colit.**Variè illustratur.**Animi pia sensa exprimit.**11970
1224
1225
1226
1227
1228
1229
1230**Corporis afflictio.**Linguarum studium.**Eleëmofyna.**In Deum filium suum.*

filium tuum nutrire; & mox infallibiliter experiebatur paternam Dei manum, civibus cœlitis permotis necessaria submittentibus. Deficiente omni cibo, ad excipiendos numerosos hospites, ad Patrem cœlestem filiali confidentiâ conversus, illicò expertus est benevolam; nam tot ferula sub vesperam ad eum missa sunt, ut in plures dies sustentandis lautè hospitibus sufficerint. Deficiente etiam fermè domi oleo, noluit sebo lampadem ad cohonestandum Venerabile Sacramentum ali: non inutiles honore exhibitione, nam postridie civis dives duo grandia olei vasa in plurimos mentes suffectura submitit. Diu noctuque agris aderat mirabili caritate, vestes, supellecilem, & omnia sibi detrahens, ne quid cuivis deesset. Obvios quosque interrogabat, num aliqua in re suâ operâ indigerent: si affirmarent, ob oblatam benefaciendi occasionem gaudio exilire videbatur. Denique in Socios, externos, peregrinos, Indos, Hispanos, nosocomia, & carceres, tot & tanta contulit, ut inter primæ notæ eleëmofynarios, approbante Cœlo, computandus videatur. Tucumanix Prætor frigidissimâ tempestate Collegium Sancti Jacobi summo mane ingressus, immutato vultu Darium convênit, quem sic affatus fertur: *Fidem somniis temerè non habeo, ô Pater, narrabo tamen tibi hodiernum somnium meum. Visus sum, inquit, mihi videre scalam pede terram, summitate cœlum attingentem, & huic impositos omnis generis pauperes, qui te, ô Pater, per scalam ad Cœlum de manu in manum evehebant: cum verò etiam eò ascendere vellem, tertio repulsam passus sum, cum hac voce. Si vis Darium ascendentem sequi, imitare ejus in pauperes beneficentiam; quo dicto exprofectus ad te venio, sanctè promittens, omnia mea in tua potestate futura.* Hæc Prætor, qui ne verba dare videretur, grandem in præsentiarum pecuniæ summam, & deinceps usque ad mortem multa, & sæpè, Joanni Dario donavit pauperibus distribuenda.

CAPUT
XXVII.
De ceteris
ejusdem a-
ctis & vir-
tutibus.

*Compatie-
batur mis-
ris.*

*Extempo-
ria concio-
nes.*

*Fervor con-
cionantis.*

NOSTER Darius peccata acriter, peccatores blandè, in concionibus & privatis congressibus tractabat: aiebat, compati infirmis, præcipuum esse infirmitatis antidotum. Quot eâ compatiendi arte è visco vitiorum extraxerit: quot inimicitias compescuerit; quot in Societate vacillantes confirmavit, non est facile numerare. Multoties mutatâ derepente præmeditatâ concionis materiâ, aliam Deo plenus arripiebat. Exempli vice esto. Tucumanix Prætozem, in urbe Sancti Michaëlis templum nostrum æstate ingredientem, audierat de calore conquerentem, & ad numerosum comitatum voce altâ dicentem, O quam hujus urbis clima calidum est. Darius, inde arreptâ occasione pro concionis themate verba Prætoris sumens, quàm non calidum esset Sancti Michaëlis clima, si conferretur cum inferni rogo, adeò ferventer demonstravit, ut Prætor post concionem ei se sistens expiari conscientiam suam statim voluerit, & benè grandem pecuniæ vim pauperibus erogandam tribuerit; aliis auditoribus salubriter etiam compunctis. Tucumanix Episcopo, & Prætoze, necnon primoribus urbis, Kalendis Januariis ad templum nostrum pro cohonestando Festo confluentibus, quòd multa ossa mortuorum ad pulpitem pergens offendisset, omisâ JESU nominis laude, tantâ vi mortis materiam tractavit, ut omnibus lacrymas elicuerit. Post supplicationem hebdomadæ Sanctæ, concionem de Christo passo jamjam habiturus, quòd inter auditores Clericum eo die sericas caligas immodestè ostentantem vidisset, mutato consilio, pro Passione Domini invectivam Orationem in eum Sacerdotem habuit: adeò nullius offensione, ut omnes tanquàm oraculum, & de Cœlo lapsum hominem, audirent. In Sanctæ Fidei urbe, templo auditores non capiente, pulpitem concionantis in agrum sæpè transferri debuit, tantâ motione animorum, ut plerique post concionem expiari exposcerent. Et hoc agebat homo Italus nullâ humanâ eloquentiâ pollens, obtusioris linguæ, & Hispanum idioma adeò deformiter tertians, vix ut se explicaret. Quam rem admittans prudentissimus vir è Dominicana familia, pro publica concione non dubitavit asserere, Darium ex illis viris esse, quibus pro eloquentia innocentia vitæ, castimonia pro luxuriæ antidoto, & cætera virtutes pro reliquorum vitiorum alexipharmaco erant. Animi demissionem multis indiciiis prodidit: quamvis enim utriusque juris doctor esset, & Episcopi, Prætores, Sena-

tus Re-